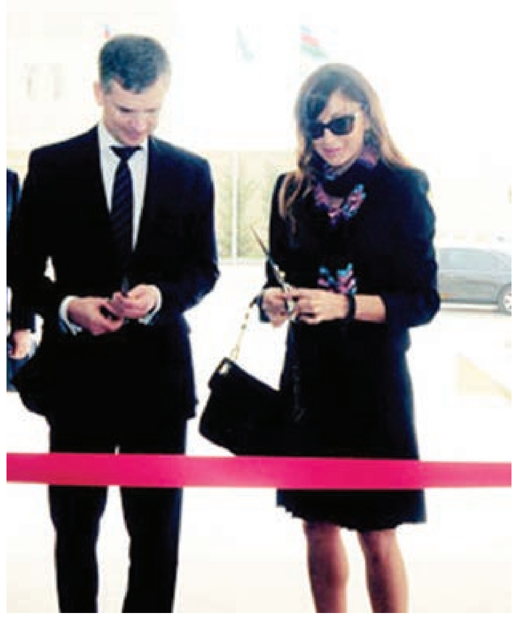

Mehriban missiya

Birinci vitse-prezidentin təşəbbüsü ilə yaradılan 2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzi çarəsiz xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqların ümid ünvana çevrilib

...Yusif autizm spektrlidir. Bir ilə yaxındır ki, bu mərkəzə gələrək bərpa-müalicə kursu keçir. Anası danışır ki, prosedurlar sayəsində oğlunda gözlə görüləcək irəliləyişlər var. O, sakitləşib, adaptasiya olunub, uşaqlarla ünsiyyət qurmağı, oynamağı bacarır...

Doqquz yaşlı Murtaza isə serebral iflicdən əziyyət çəkir, inkişaf ləngiməsi var. İllərlə danışa, sadə tapşırıqları yerinə yetirə bilməyən Murtazanın bu mərkəzə gələndən sonra həyatında yeni bir səhifə açılıb. Artıq bu balaca oğlan insanlarla ünsiyyət qurmağı, şəstlə özünü təqdim etməyi, ad-soyadını, yaşını deməyi bacarır...

Bu zaman Murtazanın və onu kənardan fəxrlə seyr edən gözüyaşlı anasının üzündə yaranan xoşbəxtlik təbəssümünü görmək isə dünyalara bərabər dəyərdə olur...

Bəli, bura çarəsiz xəstəliklərə qarşı cəsurluqla mübarizə aparan, həyata möhkəm əllərlə tutunan körpə canlara yaşam şansının verildiyi, naçar ana-ataların ümid, pənah ünvanıdır...

O ünvan ki "uşaqlara yaxşılıq nə qədər çox olsa, yenə azdır" devizini həyat amalına çevirərək onların sağlam, qayğısız böyüməsinə çalışan Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılıb...

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Tibbi Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin 2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzindən danışırıq...

Heydər Əliyev Fondunun töhfəsi

2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzi Yeni Günəşli yaşayış massivində yerləşir. Birinci xanım Mehriban Əliyeva 2011-ci ildə istifadəyə verilən müəssisənin açılış mərasimində iştirak edib və binada yaradılan şəraitlə tanış olub.

Bu müəssisə ölkəmizdə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün tibbi-sosial reabilitasiya imkanlarının artırılmasına, bu sahədə müasir standartlara uyğun infrastrukturun formalaşdırılmasına mühüm töhfə olub. Mərkəzin məqsədi tibbi, sosial, reabilitasiya tədbirlərinin aparılması yolu ilə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların sosial statusunun bərpa edilməsini və onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməkdir. Müəssisədə həmin kateqoriyadan olan uşaqların psixoloji, reabilitasiya ehtiyacları təyin edilərək, fərdi reabilitasiya planları əsasında onların tibbi, sosial, reabilitasiyası işləri aparılır. Onlar praktikada özünü doğrultmuş fizioterapevtik prosedurlardan, müalicəvi vannalardan və sair metodlardan istifadə edilməklə 15-dən çox növdə reabilitasiya xidmətləri, habelə sosial yanaşma əsaslı reabilitasiya tədbirləri ilə əhatə olunurlar.

2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzində 18 yaşa qədər uşaqlar müalicə olunurlar. Müəssisəyə qəbul tibbi-sosial ekspert komissiyasının göndərişi əsasında olur. Əvvəlcə bura qəbul olunan uşaqların həkim və mütəxəssislər tərəfindən kompleks qiymətləndirilməsi həyata keçirilir. Qiymətləndirmə nəticəsində hər bir uşağa fərdi reabilitasiya proqramı tərtib olunur. Bu proqrama əsasən uşaqlar 14 gün reabilitasiya kursunu davam etdirirlər. Daha sonra onlara hər üç aydan bir, yəni ildə dörd dəfə belə kurslar keçirilir və bu, 18 yaşlarına qədər davam etdirilir. 18 yaşı tamam olanlar isə böyüklər üçün reabilitasiya mərkəzlərinə müraciət edirlər. Buradakı bütün xidmət, müalicə, müayinə və prosedurlar dövlət vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

Ötən il 18 yaşadək əlilliyi olan 14104 şəxsə xidmət göstərilib

Mərkəzin direktoru Jalə Həsənova məlumat verir ki, burada uşaqlar ambulator şəkildə müalicə alırlar. Mərkəzdə fizioterapiya prosedurları, masaj, müalicəvi bədən tərbiyəsi (aktiv və passiv) üçün hər cür şərait mövcuddur.

2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzində icma əsaslı fəaliyyət də göstərilir. Ambulator müalicə bitdikdən sonra uşaqlar hansısa prosedurdan keçmək üçün, həftədə iki dəfə, mütəxəssislərin yanına gəlib seanslarını davam etdirə bilərlər. Eyni zamanda mərkəzin mütəxəssisləri və həkimləri onlayn reabilitasiya aparırlar. Psixoloqlar, loqopedlər, müalicəvi bədən tərbiyəsi təlimatçıları zoom proqramı vasitəsilə uşaqlara onlayn seanslar keçirlər.

Jalə Həsənova söyləyir ki, Dövlət Tibbi Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin əlilliyi olan şəxslərin ambulator reabilitasiya xidmətlərindən davamlı istifadəsini təmin etmək məqsədini daşıyan "Rehabus" (Reabilitasiya avtobusu) layihəsi çərçivəsində uzaq məsafədə olan uşaqlar həftədə iki dəfə müəssisəyə gətirilir və burada müalicə alırlar. 2022-ci il ərzində 568 nəfər "Rehabus"dan faydalanıb.

Agentlik tərəfindən uşaqlar üçün ippoterapiya, yəni atlarla müalicə də həyata keçirilir. Həftədə bir dəfə diaqnozu uyğun gələn uşaqlar ippodroma aparılır və burada xüsusi təlim görmüş atlar vasitəsilə bu terapiyadan faydalanırlar. Keçən il ümumilikdə 302 uşaq ippoterapiyadan faydalanıb.

2022-ci il ərzində, ümumilikdə agentlik tərəfindən 14104 18 yaşadək əlilliyi olan şəxsə xidmət göstərilib.

Bu uşaqlara həyatı təkrar qazandırmaq mümkündür

2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzinin həkim-nevroloqu Vüsalə Məmmədova bildirir ki, bu mərkəzə əsasən uşaq serebral iflici, daun sindromlu, autizm, əqli və inkişaf geriliyi diaqnozlu bir çox pasient qəbul olunur. Həkim söyləyir ki, ümumi sosial mühit, qidaların tərkibinin dəyişməsi, eləcə də stres və bir çox digər faktorlar əsasında bu diaqnozlar son zamanlar artıb: "Düzdür, bu xəstəliklərin yaranma səbəbi tam dəqiqliklə müəyyən edilməyib, amma hamiləlik dönəmində stresdən uzaq durmaq, təbii və düzgün qidalanmaq, havada daha çox olmaq, tibbi müayinələrdən vaxtlı-vaxtında keçmək, eləcə də lazımi laborator müayinələri vaxtında vermək mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ölkəmizdə, əsasən, bu cür xəstəliklər genetik, irsi faktorlara əsaslanır. Görürsən ki, ilk uşaqlarında belə problemlərlə rastlaşan valideynlər irsi genetik analizlər vermirlər və nəticədə digər uşaqlarında da belə patalogiyalara rast gəlinir".

Mütəxəssis qeyd edir ki, adıçəkilən xəstəliklərdən tam sağalma olmasa da, müəyyən irəliləyişlərə nail olmaq mümkündür: "Həmçinin burada təkcə anadangəlmə xəstəliklər yox, travma nəticəsində sonradan qazanılmış xəstəliklər də var. Belə uşaqların reabilitasiyası, abilitasiyası yetəri qədər yaxşı nəticə verir və həmin uşaqlara həyatı təkrar qazandırmaq mümkündür. Ən azından bu uşaqların özünəxidmət bacarığını, cəmiyyətə adaptasiyasını müəyyən qədər təmin edə bilirik".

Mərkəzə gələn uşaqların əvvəlcə psixoloji vəziyyətini ümumi dəyərləndirdiklərini və buna əsasən korreksiya işləri ilə məşğul olduqlarını söyləyən psixoloq Leyla Əfəndiyeva deyir ki, ehtiyac yarananda uşaqların valideynləri ilə də maarifləndirici söhbətlər həyata keçirirlər: "Biz uşaqlarla 12 seans həyata keçiririk və sonuncu seanslarda valideynlərə də məsləhət veririk ki, bundan sonra uşaqlarla necə işləməklərini bilsinlər".

Psixoloq Günay Orucəliyeva isə deyir ki, mərkəzdə valideynlərlə qrup terapiyaları, meditasiyalar, komanda oyunları "dəyirmi masa" arxasında görüşlər təşkil edir, uşaqların hansısa problemləri ilə bağlı çəkdikləri çətinliklər barədə söhbətlər edirlər: "Bəzən xəstə uşağın valideyni sağlam uşağın valideyni ilə bir yerə düşəndə narahat olur, sıxılır. Eyni problemdə olan insanlar öz təcrübələrini bölüşür, qarşılaşdıqları problemlərə, situasiyalara diqqət çəkirlər. Biz də öz növbəmizdə məsləhətlərimizi verir, problemlərdən birgə çıxış yolları arayırıq. Valideynlər mərkəzdən çıxanda həmişə mənən rahatlıq tapdıqlarını deyirlər".

"Biz analar üçün bundan böyük möcüzə, xoşbəxtlik ola bilərmi?!"

Tünzalə adlı valideynlə söhbət edirik. Bildirir ki, çox qısa zamandır bu mərkəzə müraciət etmələrinə baxmayaraq, serebral iflic olan övladında müsbət irəliləyişlər var: "Burada əlilliyi olan uşaqlar üçün lazım olan hər bir şərait yaradılıb. Yeriyə, danışa, oynaya bilməyən uşaqlar gözlərimizin qabağında burada addım atdığını görüb, dillərindən bal kimi süzülən "ana" kəlməsini eşidib sevincimizdən uşaq kimi ağlamışıq...

Biz analar, valideynlər üçün bundan böyük möcüzə, xoşbəxtlik ola bilərmi?! Bu xoşbəxtliyi bizə yaşatdığı üçün bütün xəstə uşaq anaları adından Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkür edirəm. Yaxşı ki Azərbaycanda bu cür mərkəz, biz çarəsiz valideynlərə belə ümid yeri yaradıb".

2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzində əmək təlimçisi işləyən Esmira Ağayeva uşaqlarda kiçik motor bacarıqlarının inkişafını həyata keçirir. Mütəxəssis qeyd edir ki, kiçik motor bacarıqları nəticəsində uşaqlar dünyanı dərk edir, onlarda ətraf mühit haqqında anlayış yaranır, əl-göz koordinasiyası, həmçinin nitq formalaşır. Uşaq danışdıqca buna öyrənmə onun üçün daha asan olur. Eyni zamanda kiçik motor bacarıqlarının inkişafı psixologiya sahəsi ilə də yaxındır, yəni təfəkkürün, diqqətin, təxəyyülün yaxşılaşmasına da müsbət təsir göstərir.

Asudə vaxtın təşkili üzrə iş aparan Bəhriyyə Nağıyeva uşaqlarda bacarıqları aşkarlayıb inkişaf etdirdiklərini, eyni zamanda mədəni kütləvi tədbirlər təşkil etdiklərini söyləyir. Qrup şəklində işləyərək onlara rəsm çəkməyi, şeirlər, mahnılar, rəqslər, tamaşalar öyrədirlər və bacarıqlarını nümayiş etdirmək imkanı yaradırlar. Bir sözlə, bu uşaqların cəmiyyətə inteqrasiya olmaları üçün hər cür kömək göstərirlər.

Mərkəzin uyğunlaşma tədrisi otağında pedoqoq Həcər Mehdili ilə söhbətləşirik. Uşaqların əqli inkişafı üzərində işlədiklərini bildirən pedaqoq onlara 12 günlük kurs təyin etdiklərini bildirir: "Əvvəlcə uşaqların beyin xəritəsini çıxarırıq, diaqnostikadan sonra onda zəif tərəf hansıdırsa, onun üzərində işləyirik".

Pedoqoq deyir ki, burada aparılan təhsil ənənəvi təhsildən çox fərqlənir: "Elə olur ki, biz burada bir hərfin üzərində bir ay işləyirik. Uşağın yazı yazma səbəbləri də müxtəlif olur. Ola bilər uşağın qələn tutma bacarığında, elə də ola bilər əqlində problemi var. Əqli problemdirsə, öyrənmə prosesi daha uzun çəkir. Kiçik motor problemidirsə, təlimin müxtəlif texniki və əyani vəsaiti ilə uşağa qələmtutma, sətir üzərində horizontal və vertikal yazma, xətləri keçmə və sair xüsusi metodiki vasitələrdən istifadə edirik. Xüsusilə bildirim ki, uşaqlarda daha yaxşı nəticələr əldə etmək üçün erkən müdaxilələr çox vacibdir".

Trenajor otağında çalışan tibb bacısı Minayə Əliyeva burada aktiv uşaqları qaçış trenajoru, vertikalizator, matomed kimi alətlərə qoyduqlarını və bu sayədə müsbət nəticələr əldə etdiklərini deyir. Vertikalizator serebral iflic uşaqların dik dayanmalarına, ayaqlarını düz açmalarına çox kömək olur. Digər bir alət olan motomed isə passiv əzələni işləməyə məcbur edir. Uşaqlar motomedə bağlanır ki, onlar çalışsınlar, əzələ passivliyini aradan götürsünlər. Hətta matomeddən sonra uşaqlar evdə velosiped belə sürməyə başlayırlar".

"Mehriban xanımın qayğısını hər zaman hiss edirik"

Sumqayıtda yaşayan Əfsanə Mirzəyevanın 6 yaşlı övladı da ağır diaqnozlu uşaq serebral iflicidir. O, övladını "Rehabus" layihəsi çərçivəsində həftədə iki dəfə müalicə üçün bu mərkəzə gətirir. Valideyn bildirir ki, cəmi 3 prosedurdan keçmələrinə baxmayaraq, oğlunda müəyyən irəliləyişlər hiss edir: "Allah heç kəsi övladı ilə sınağa çəkməsin, bu təsviri mümkünsüz dərddir. Amma Mehriban xanım Əliyevanın timsalında dövlətimizin bizim kimi çarəsiz valideynlərə daim dəstək, dayaq durması bu çətin sınağa sinə gərməyimizə kömək olur. Bu mərkəzdə övladlarımız üçün yaratdığı yüksək şəraitə görə Mehriban xanıma minnətdarlığımız sonsuzdur. Onun uşaqlara olan tükənməz sevgisini, qayğısını hər zaman hiss edirik".

Uşaq serebral iflici, daun sindromu, autizm tam sağalan xəstəlik deyil, amma əlamətlərinin yaxşılaşması mümkündür. Elə bu müsbət halı əldə əsas tutan Mehriban xanım Əliyeva da çarəsiz xəstəliklərə düçar olan uşaqların həyata tutunmaları üçün var qüvvəsi ilə çalışır, onların tibbi müalicəsi, reabilitasiyası üçün ən müasir mərkəzlər yaradır.

Dövlət Tibbi Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin 2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzi də Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə yaradılan belə yaşam ünvanlarından biridir...

Müqəddəs amal

Daun sindromlu Fatimə də 2 nömrəli Uşaq Reabilitasiya Mərkəzində müalicə alır. Əvvəllər çox aqressiv, "ipə-sapa yatmayan" bir qızcığaz olan Fatimə indi müəllimlərinin çalışqan "şagirdi"nə çevrilib...

12 yaşlı Aişənin isə əqli geriliyi var. Buna görə anası müalicəsi üçün onu məhz bu ünvana gətirib. İlhamə xanım deyir ki, buradakı müalicə sayəsində qızında gözlə müşahidə olunacaq irəliləyişlərə nail olunub. Qalın saçları kimi gözləri də gecənin siyahına bənzəyən, gülümsəyərək danışanda üzü ay kimi işıq saçan Aişənin özü ilə söhbət edəndə və ürəkdən söylədiyi "Azərbaycan" şeirinə qulaq verəndə isə bir daha əmin oluruq ki, valideynlərin də, burada çalışan mütəxəssislərin də səylə göstərdikləri zəhmətləri hədər getməyib...

Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın uşaqların sağlam, şən, qayğısız böyüməsi kimi müqəddəs amalı yerinə yetib...

Yasəmən MUSAYEVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"